

Info

Den 12. april 2011

Skifteretternes tilsyn i konkursboer

Domstolsstyrelsen er for nylig blevet gjort opmærksom på, at der blandt skifteretterne kan være forskel på, hvordan det tilsyn i konkursboer, som blev indført ved en ændring af konkursloven i 2007, og som havde til formål at sikre en hurtigere behandling af konkursboer, varetages.

Med henblik på at sikre, at alle skifteretter er opmærksomme på rammerne for skifteretternes tilsyn, vil styrelsen hermed kort orientere om hovedelementerne i den nævnte ændring af konkursloven.

Det fremgår blandt andet af de indledende bemærkninger til lovforslaget, at

”lovforslaget navnlig [lægger] op til, at skifteretten får en ny tilsynsrolle i forhold til bobehandlingen, så det sikres, at der føres et skærpet og løbende tilsyn med behandlingen af det enkelte konkursbo, herunder at behandlingen af boet fremmes mest muligt, og at de enkelte sagsbehandlingskridt foretages, så snart det i et konkursbo er muligt og forsvarligt.”

Udover en justering af forskellige frister i konkursloven indeholdt lovændringen blandt andet en række ændringer af konkurslovens § 125 og § 126 med det formål, at skifteretterne kan varetage et tilsyn med bobehandlingen i konkursboer.

Ad konkurslovens § 125:

Ændringerne af § 125 har medført, at:

- 1) Kurator har fået pligt til at sende de oplysninger om boet og bobehandlingen, som kurator skal udarbejde i henhold til konkurslovens § 125, stk. 1-3, til skifteretten og fordringshaverne (og altså ikke kun ”til orientering”.)
- 2) Kurators redegørelse efter § 125, stk. 2 og 3, skal indeholde oplysninger om, hvilke opgaver kurator har varetaget, med oplysninger om den tid, der er medgået til udførelsen af de enkelte opgaver, og om, hvornår opgaverne er udført. Redegørelsen skal desuden indeholde oplysning om, hvorpå boet beror, og om muligt hvornår det forventes afsluttet.

Når skifteretten modtager oplysningerne fra kurator, skal skifteretten af egen drift påse, dels at tidsfristerne for udsendelsen af disse oplysninger ikke overskrides, dels at oplysningerne i øvrigt sendes så hurtigt, som det henset til forholdene i det konkrete bo er muligt

Ændringerne af § 125 har til formål at give skifteretterne et tilstrækkeligt grundlag for at kunne udøve et effektivt tilsyn med, at boet bliver behandlet hurtigt nok, herunder at kunne vurdere, om der er "døde" perioder i bobehandlingen, og om det anvendte tidsforbrug er rimeligt i forhold til de opgaver, der er udført.

Ad konkurslovens § 126

Skifteretten har med ændringen af § 126 fået mulighed for at afkræve kurator yderligere oplysninger om, hvorpå boet beror. Er oplysningerne ikke dækkende, kan skifteretten afkræve kurator en nærmere forklaring samt oplysning om, hvilke sagsbehandlingsskridt kurator vil foretage i bobehandlingen, og hvornår, og kurator kan afkræves en konkretiseret begrundelse for, at det har været nødvendigt at anvende den oplyste tid på de enkelte opgaver.

Finder skifteretten ikke, at redegørelsen fra kurator indeholder en rimelig forklaring på status i bobehandlingen, kan skifteretten f.eks. pålægge kurator at udarbejde statusoversigt og redegørelse efter konkurslovens § 125, stk. 2, og 3, og at foretage det fornødne til at fremme boets behandling og slutning inden for en af skifteretten fastsat frist.

Ændringen af § 126 har til formål at give skifteretten en bred beføjelse til at udstede de pålæg, som skifteretten måtte finde påkrævet med henblik på at sikre, at bobehandlingen fremmes mest muligt.

Ikke genindførsel af almen kontrol

For en god ordens skyld skal styrelsen bemærke, at de ændrede regler i konkursloven ikke genindfører den "almene" kontrol med kurators bobehandling, som skifteretterne havde pligt til at føre frem til en lovændring i 1996, hvor skifterettens opgaver i forbindelse med bobehandlingen blev begrænset.

Om den nærmere tilrettelæggelse af tilsynet

Det er op til den enkelte skifteret at fastlægge, hvordan gennemførelsen af tilsynet med behandlingen af konkursboer varetages mest hensigtsmæssigt og effektivt inden for konkurslovens rammer.

Styrelsen kan dog nævne, at konsekvent og daglig brug af sagsbehandlingssystemets fristliste kan være et nyttigt redskab til at sikre, at der følges op over for de kuratorer, som ikke overholder fastsatte frister. Aftaler i afdelingen om, hvordan indleverede redegørelser ekspederes kan også være med til at sikre, at skifterettens tilsyn sker på en hensigtsmæssig og effektiv måde.

Vi kan i øvrigt oplyse, at Justitsministeriet har oplyst, at ministeriet er i gang med at revidere den nuværende (men i vidt omfang forældede) bekendtgørelse om tilsyn med konkursboer m.v. fra 1978. Justitsministeriet forventer at udstede en ny bekendtgørelse i løbet af 2011.

Hans Mosbæk

Fra: Hans Mosbæk
Sendt: 16. maj 2011 12:02
Til: Niels Juhl
Cc: Gunilla Thiim
Emne: Henvendelse til Jens Peter Christensen

Til Domstolsstyrelsen.

Domstolsstyrelsen har i mail af 9. maj 2011, jf. mail af 1. april 2011 om forbehold for anmodning om yderligere oplysninger, bedt om uddybende oplysninger og begrundelse, som jeg hermed kan fremkomme med.

Jeg har henvist til møde den 2. december 2009 med Domstolsstyrelsens Bedste Praksis konsulenter. Jeg har konkret henvist til anbefaling, som Merete Schlüter fremsatte på baggrund af hendes oplysning om, at man ved flere skifteretter blot lagde kuratorredegørelserne på sagen efter at have kontrolleret kautionens størrelse. Jeg har i mit brev af 30. marts 2011 vedlagt uddrag af min mail af 22. marts 2010 til retspræsident Christian Lundblad, hvori jeg gengiver Bedste Praksis konsulentens anbefaling samt mit gentagne budskab om, at der er tale om en praksis, der er i strid med loven. Jeg har ikke kendskab til den interne kommunikation mellem Bedste Praksis konsulenterne og styrelsens forskellige afdelinger, men Domstolsstyrelsen er i kraft af Bedste Praksis konsulenterne repræsenteret ude ved embederne. Det fremgår også forudsætningsvis af de løbende opfordringer fra Domstolsstyrelsen om at tage imod tilbud om besøg af Bedste Praksis og at følge de råd og anbefalinger, der gives. Jeg kan blandt andet henvise til den nyligt udsendte årsberetning for 2010. Derudover kan jeg henvise til et indlæg i Danmarks Domstole Marts 2009 af den tidligere formand for Domstolsstyrelsens bestyrelse, højesteretsdommer Niels Grubbe, der nærmere redegør for Domstolsstyrelsens vejledning i håndtering af judicielle arbejds gange. Jeg er bekendt med, at Bedste Praksis konsulenterne ikke har et formelt ansættelsesforhold til Domstolsstyrelsen, men er knyttet til enkelte embeder, som de imidlertid efter eget udsagn generelt har begrænsede - eller måske ingen (?) - opgaver for. Bedste Praksis konsulenterne er derfor i sit virke reelt en del af Domstolsstyrelsen. På baggrund af Domstolsstyrelsens nyhedsmail af 12. april til embederne om skifteretternes tilsyn i konkursboer betragter jeg det som ubestridt, at det er i strid med loven blot at lægge kuratorredegørelserne på sagen.

Det fremgår forudsætningsvis af Domstolsstyrelsens nyhedsmail af 12. april 2011, at styrelsen først i forbindelse med min underretning af 10. marts 2011 til formanden for Domstolsstyrelsens bestyrelse er blevet bekendt med - og reageret på - , at nogle skifteretter ikke behandler kuratorredegørelserne i henhold til lovgivningen. På Domstolsstyrelsens intranet for den 2. juli 2010 gengives der under Infomedia en meddelelse fra Ritzaus Bureau - Krisen svækker kontrol med advokater - hvori retspræsident Henrik Rothe indvier offentligheden i situationen i landets største skifteret: "Selvom det er lovpligtigt, skruer Sø- og Handelsretten ned for tilsynet med kuratorer. Bølge af konkursager er forklaringen"....- "Det aktive tilsyn med kuratorer har ikke de ressourcer, det burde have, og jeg tror, at det gælder for hele landet". Man kan vel betragte det som et nødråb fra Bredgade, som er i øvrigt er hørt helt ovre i Thyborøn og andre steder i det ganske land, idet bl.a. Jyske Vestkysten, Vejle Amts Folkeblad og Nordjyske Tidende samme dag sender nyheden. Domstolsstyrelsen har således den 2. juli 2010 modtaget konkrete oplysninger om, at der i relation til konkurslovens bestemmelser om skifteretternes tilsyn med konkursboernes behandling sker tilsidesættelse af loven.

Domstolsstyrelsen beder mig oplyse, hvilke skifteretter, der tilsidesætter lov om hurtigere konkursbehandling. Svaret fremgår til dels af ovenstående. Jeg skal endvidere tillade mig at henvise til at rette spørgsmålet til Domstolsstyrelsens Bedste Praksis konsulent, idet vedkommende gav anbefalingen på baggrund af erfaring fra andre embeder. For mit eget vedkommende skal jeg henvise til uddrag af min redegørelse af 29. oktober 2009 til retspræsident Christian Lundblad, som er fremsendt med min skrivelse af 30. marts 2011. Jeg har ikke nu erindring om, hvilke konkrete skifteretter, det drejer sig om. Der vil nok blive tale om en negativ afgrænsning i overensstemmelse med retspræsident Henrik Rothes gengivelse af situationen, som jo i bund og grund er sammenfaldende med både min gengivelse og Bedste Praksis konsulentens erfaringsgrundlag. Jeg kan ikke udelukke, at jeg ved gennemgang af mails og notater ville være i stand til at give specifikke oplysninger, men det må vel rimeligvis foregå i forbindelse med en eventuel officiel undersøgelse af forholdene.

Med venlig hilsen

Hans Mosbæk

KOPI

Til formanden for bestyrelsen for Domstolsstyrelsen
højesteretsdommer Jens Peter Christensen.

Vedr. lov om hurtigere konkursbehandling.

Jeg vender tilbage i forlængelse af min mail af 16. maj 2011 og vedlægger
print fra Domstolsstyrelsens Intranet den 5. juli 2010.

Jeg vedlægger også print fra Jyske Vestkysten og Horsens Folkeblad fra
samme dato.

Jeg betragter det som en anerkendelse i forhold til min underretning, at
Domstolsstyrelsen den 12. april 2011 lægger information ud på Intranettet
om skifteretternes ubetingede pligt til at føre et aktivt tilsyn med kuratorer-
nes behandling af konkursboer. Det er ærgerligt, at det ikke er sket umiddel-
bart efter den 2. december 2009 eller umiddelbart efter den 5. juli 2010, hvor
man i hvert fald på dette tidspunkt på intranettet blev præsenteret for oplys-
ninger fra Sø- og Handelsrettens præsident, der måtte give anledning til at
tage sagen op overfor embederne og i den anledning sætte fokus på ressour-
cesituationen i skifteretterne. Både Folketinget og Justitsministeriet ville
have sat pris på, at der på så tidligt tidspunkt som muligt overfor embederne
var taget skridt til at få lov om hurtigere konkursbehandling på ret køl. Dom-
stolsstyrelsens information af 12. april 2011 må nødvendigvis ved nogle em-
beder give anledning til overvejelser om resourcefordelingen. Jeg er selv-
følgelig ærgelig over, at der først den 12. april 2011 fra Domstolsstyrelsens
side overfor embederne sættes fokus på problemet, idet jeg på skifteretsle-
delseseminaret den 1. september 2010 da formentlig ikke ville have haft an-
ledning til at fremsætte de kritiske udtalelser.

Loven indeholder jo også et væsentligt element i forhold til skifteretternes
fastsættelse af salær til kuratorerne, idet skifteretten løbende ved gennem-
gang af kuratorredegørelserne skal vurdere kurators evne til at fremme bo-
behandlingen i tilstrækkelig grad under skyldig hensyntagen til at fastholde
kvaliteten i bobehandlingen. I det omfang skifteretterne ikke har opfyldt dette
krav, er salærfastsættelsen til kurator i et ikke nærmere bestemt omfang ikke
fastsat i overensstemmelse med lovens kriterier. Størrelsen af advokatsalæ-
rer er jævnligt til debat. Den 16. februar 2011 satte DR 1 fokus på bobesty-
rersalærer. Så vidt jeg erindrer, var et argument fra en bobestyrer - hvis sa-
lær stod for skud - at skifteretten jo vurderer salæret ved boets slutning, og
hvis det ikke bliver nedsat, må det betragtes som rimeligt salær. Det er vig-
tigt både for domstolenes og advokaternes omdømme og troværdighed i be-

folkningen, at man kan have tillid til at opgaverne udføres i overensstemmelse med det vedtagne.

På seminaret den 1. september 2010 beskrev jeg skifteretternes situation således, at skifteretterne generelt "har blødt" siden retskredsreformen og konkursbølgens indtræden. Skifteretterne har blødt i en sådan grad, at gode, dygtige kollegaer har følt sig foranlediget til at tilsidesætte de judicielle tilsynsforpligtelser i lov om hurtigere konkursbehandling, så min beskrivelse af situationen må vel siges at være veldokumenteret ud over de konkrete forhold, som jeg trak frem i forbindelse med de kritiske udtalelser. Det er Domstolsstyrelsen i samarbejde med retspræsidenterne, der har ansvar for forsvarelig drift af domstolene ud fra de bevillinger, som Folketinget har givet. Ved lov om hurtigere konkursbehandling har domstolene fået en særlig forpligtelse til at sikre, at der ud fra den samlede bevilling til domstolene afsættes tilstrækkelige ressourcer til skifteretterne til at kunne opfylde de skærpede judicielle tilsynsopgaver i henhold til konkurslovens § 125. Det er helt usædvanligt, at et enigt Folketing i den grad har fokuseret på - og forudsat - en sikkerhed for, at der af den samlede bevilling sikres de fornødne ressourcer. Folketingets forhandling drejer sig i lige så høj grad om ressourcer som selve indholdet i loven. Ordføreren for det bærende regeringsparti Venstre betegner skifteretternes opgave som "kommando" og ordføreren for det største oppositionsparti Socialdemokraterne anmoder om, at Folketinget med det samme modtager underretning, hvis der skulle opstå ressourcemæssige problemer og opfordrer iøvrigt justitsministeren til at følge udviklingen. Justitsminister Lene Espersen udsteder - endog efter spørgsmål fra Retsudvalget - i realiteten garanti til Folketinget i tillid til, at Danmarks Domstole lever op til Folketingets krav. Domstolsstyrelsen har i høringssvaret - efter drøftelse med Domstolsstyrelsens bestyrelse - til Justitsministeriet anført, at der vil være tale om betydeligt merarbejde, og at der tages forbehold for ved lovforslagets behandling at vende tilbage til spørgsmål om ressourcer. Det sker så vidt det kan ses ikke, hvorefter man må forudsætte, at Domstolsstyrelsen har accepteret at tage ansvaret for at skifteretterne sikres de fornødne ressourcer til at løse opgaven.

Det er en besynderlig situation, at en skifteretschef, som til fulde har levet op til Folketingets krav og Justitsministeriets forudsætning om ledelse med hensyn til at gennemføre det aktive judicielle tilsyn, findes uværdig som skifteretschef i anledning af kritiske udtalelser, som i en god sags tjeneste er fremsat foranlediget af ressourcesituationen i skifteretterne. Både Folketing og Justitsministeriet ville kvittere min indsats med anerkendelse. Domstolsstyrelsen kunne måske have kvitteret med "Tak, fordi du har påpeget nogle alvorlige problemer i skifteretterne - vi er meget glade for at modtage budskabet, så vi i samråd med præsidenterne på næste Ledelsesforum kan drøfte situationen. Du må en anden gang udtrykke dig anderledes - vi vil foreslå, at du sender en undskyldning rundt på mail til de tilstedeværende".

Jeg har et ønske om at opnå bestyrelsens anerkendelse. Man kan vel kalde

det oprejsning. Det er ikke en anmodning om at genindtræde i skifteretschefstillingen.

Med venlig hilsen

Hans Mosbæk
retsassessor

7. juni 2011

/ritzau/

INFOMEDIA

e21620a8

Krisen svækker kontrol med advokater

Domstolsstyrelsen

☰ Ritzaus Bureau 5. juli 2010 kl. 0930

Selv om det er lovpligtigt, skruer Sø- og Handelsretten ned for tilsynet med kuratorer. Bølge af konkurssager er forklaringen.

De advokater, der arbejder med konkursboer som kuratorer, bliver ikke kigget så meget over skulderen, som de ellers burde.

Sø- og Handelsretten har besluttet at skrue ned for den lovpligtige kontrol, fordi retten er overbebyrdet med konkursbegæringer.

- Tilsynet med kuratorenes sagsbehandling er ikke helt så skarpt, som det burde være, siger rettens præsident, Henrik Rothe.

Det er resultatet af en bevidst prioritering. Konkursbegæringer og sager om tvangsopløsning har større betydning og skal derfor behandles først, fortæller han.

- Det aktive tilsyn med kuratorer har ikke de ressourcer, det burde have, og jeg tror, at det gælder for hele landet, siger Henrik Rothe.

En kurator har et stort ansvar. Han eller hun skal forvalte værdierne i et konkursbo og sørge for, at kreditorerne får mest muligt ud af de rester, der er tilbage. En bekendtgørelse fra Justitsministeriet siger, at skifteretten skal føre tilsyn med kurator.

Den økonomiske krise betyder, at det vælter ind med sager til Sø- og Handelsrettens skifteafdeling, som tager sig af en tredjedel af alle landets insolvensskiftesager.

Afdelingen er under hårdt pres. Sidste år blev der afsagt 2002 konkursdekreter, og det er højeste antal nogensinde.

- Vi har fået tilført ekstra ressourcer, men det svarer ikke til den øgede arbejdsbyrde, siger retspræsident Henrik Rothe.

/ritzau/

Alt materiale i Infomedia er ophavsretligt beskyttet.

Kunden må ikke sælge, videregive, distribuere, gengive eller mangfoldiggøre materiale fra Infomedia uden særlig og skriftlig aftale med Infomedia. Overført (downloadet) materiale skal slettes efter anvendelsen og må ikke indlægges i informationsgenfindingsystemer, som for eksempel elektroniske postsystemer, databaser, fælles netværk eller lignende.

Videreformidling.

Kunden må foretage videreformidling (ved videreformidling forstås kopiering, distribution via elektronisk post, tilrådighedsstillelse i databaser, på netværk eller lignende) af modtagne overskrift- og indledningsformater inden for kundens egen virksomhed. Al anden videreformidling af materiale fra Infomedia skal aftales skriftligt med Infomedia.

Hans Mosbæk

Fra: Hans Mosbæk
Sendt: 6. februar 2012 12:42
Til: Jens Peter Christensen
Emne: Lovbrud - Lov om hurtigere konkursbehandling

Til formanden for bestyrelsen for Domstolsstyrelsen,
højesteretsdommer Jens Peter Christensen.

Min henvendelse til bestyrelsen har til formål at dokumentere mit budskab på skifteretsledelsesseminaret den 1. september 2010 om, at ressourcer til behandling af skiftesager generelt ikke har samme prioritet som ressourcer til behandling af civile sager m.v. og straffesager. Jeg ønsker i den forbindelse at give et realistisk billede af skifteretternes situation, herunder at dokumentere, at det fokus på den høje faglige kvalitet og styrkelse af den juridisk-faglige kompetence - som netop var et af formålene med Domstolsreformen - af ressourcemæssige årsager ikke er slået igennem ved skifteretterne. Tværtimod er der tale om en klar tendens til det modsatte til skade for arvinger, kreditorer, konkursramte skyldnere, gældssaneringsansøgere og fraseparerede ægtefæller og andre brugere, herunder advokaterne, som generelt har oplevet skifteretternes ressourcemæssige situation som værende til stor gene. Statens fiskale interesser risikerer også at blive tilsidesat. Man kan have en holdning til spørgsmålet, om civile retssager skal have højere prioritet i forhold til skiftesager, men det er en personlig holdning. I spørgsmålet om tildeling af ressourcer er kravet til faglig kvalitet i sagsbehandlingen den samme. En borger, der er part i en skiftesag, har krav på, at sagen behandles med samme omhu og faglige kvalitet som en almindelig civil retssag.

Ligesom på seminaret den 1. september 2010 har jeg kun medtaget dokumentation, der klart kan betragtes som retssikkerhedsmæssig forringelse og i nogle tilfælde direkte i strid med loven – det vil sige forhold, som ikke er undergivet hverken Domstolsstyrelsen eller præsidenternes kompetence bortset fra et overordnet ansvar for, at lovbrud bringes til ophør. I det omfang skifteretsjuristerne af ressourcemæssige grunde har følt sig presset til ikke at udføre de lovpligtige opgaver i den enkelte sag, må der nødvendigvis rejses spørgsmål om indirekte indgriben i den judicielle uafhængighed. Min henvendelse skal derfor ses som et bidrag til fremtidssikring af den judicielle uafhængighed.

Jeg har samtidig et ønske om bestyrelsens stillingtagen til, om det var i orden, at Domstolsstyrelsen brugte Ledelsesforum 14 dage senere til at tage skridt til at fjerne mig fra skifteretschefstillingen i stedet for at bringe mit budskab og anmodning videre til præsidenterne på Ledelsesforum, som jeg opfordrede til, således at man kunne tage hånd om skifteretternes problemer. Den eneste kvittering, som jeg modtog, var en konkret udsigt til suspension og tjenstlig sag, hvis ikke jeg selv trådte tilbage. Efter et forløb på 3-4 år med retskredsreform og konkursbølge med periodevis meget begrænsede ressourcer var der ikke tillige plads til et ydmygende forløb med tjenstlig sag for at bevare skifteretschefstillingen, som jeg har udfyldt med både ledelsesmæssig integritet og judicial integritet. I forhold til Domstolsreformens formål om juridisk-faglig styrkelse af retterne har jeg også til fulde levet op til kravet målt ud fra afdelingens omgørelsesprocent i landsretsafgørelser – for 2010 er der for kendelser tale om en omgørelsesprocent på nul (99 % sikkerhed) – en enkelt dom (testamentfortolkning) blev i 2010 ændret (dissens). Gennem en periode på 1 år og 7 måneder fra oktober 2009 til maj 2011 blev afdelingens kendelser ikke omgjort (99 % sikkerhed) og ved gennemgang af ca. 25 landsretskendelser fra juni 2010 til marts 2011 kunne jeg konstatere, at disse i vidt omfang var stadfæstet helt eller delvist i henhold til grundene. Man må vel sige, at jeg har leveret varen - med beskedne ressourcer og uden lovbrud -, når man ser på Domstolsstyrelsens generelle stillingsopslag fra 2006, hvor der som øverste foreslåede ansvarsområde er anført: "At sagsbehandlingen i enheden er af højeste juridiske kvalitet".

LOV OM HURTIGERE BEHANDLING AF KONKURSBOER.

Jeg har allerede dokumenteret et alvorligt forhold i form af lovbrud i relation til Lov om hurtigere behandling af konkursboer. Det overordnede ansvar for, at loven i et ikke uvæsentligt omfang har været tilsidesat igennem næsten 4 år, er Domstolsstyrelsens og præsidenternes, allerede fordi lovbruddet er ressourcebetinget. Jeg har i min skrivelse af 7. juni 2011 opridset et forløb, der dokumenterer passivitet hos Domstolsstyrelsen, men vel også hos præsidenterne, som f.eks. må have set Infomedia på Intranettet den 5. juli 2010, hvor retspræsident Henrik Rothe offentligt redegør for situationen i landets største skifteret, ligesom det fremgår af pressemeddelelsen, at der kan være andre embeder, der kan have samme problem. Det må have været relevant for nogle præsidenter at afklare, om der skulle være problemer i den enkelte skifteret. På baggrund af tilkendegivelser fra mine kollegaer på seminaret den 1. september 2010 er der ikke formodning for at det er sket, ligesom der ikke er formodning for, at det har været til drøftelse på Ledelsesforum den 15/16. september 2010, hvilket jo ville have været en passende anledning. Præsidenterne har efter det foreliggende været anonyme i relation til de ressourcekrav, som Lov om hurtigere konkursbehandling stiller til at opfylde det lovpligtige judicielle tilsyn og forløbet bestyrker mit budskab om, at ressourcer til skiftesagerne ikke har samme prioritet som til retssager. Det er efter min opfattelse usædvanligt, at de overordnede ansvarlige ikke bliver gjort bekendt med forløbet, og jeg kan kun opfordre hertil med henblik på at sikre, at der nu faktisk gives de fornødne ressourcer til skifteafdelingerne. Jeg kan i øvrigt oplyse, at jeg har modtaget en valid oplysning om, at en skifteret fortsat – i hvert fald i sommeren 2011 – ikke gennemgår kuratorredegørelserne.

Jeg vil gerne her indskyde, at så sent som i september 2010 i forbindelse med min fratræden af som skifteretschef i mail til Bedste Praksis konsulent Merete Schlüter anbefalede, at man foretog en sikkerhedscheck på de tiltag, som Bedste Praksis satte i værk eller understøttede. Jeg har ikke set tegn på, at opfordringen er fulgt. Jeg har tillige i forbindelse med min anmodning til min præsident om tilstrækkelige ressourcer – forgæves opfordret til drøfte problemstillingen med de øvrige præsidenter med henblik på, at der ved relevante embeder kan rettes op på forholdene, således at der tildeles ressourcer på lige vilkår, jf. i øvrigt nedenfor. Min underretning om lovbruddet er adækvat i forhold til mit budskab den 1. september 2010. Jeg fremhæver det for at tydeliggøre, at min underretning ikke skal ses som en "tak for sidst handling" – det er det ikke. Jeg har faktisk på grund af dette forhold været tilbageholdende med at underrette, men på grund af den fortsatte tendens til fald i faglig kvalitet, måtte jeg sætte det hensyn til side. På samme måde har jeg indtaget den holdning, at det forhold, at jeg kom til at ytre mig på en måde, som var uacceptabel for Domstolsstyrelsen, og som medførte, at jeg mistede min skifteretschefstilling, ikke skal være hindring for, at budskabet kommer frem i en anden form. Jeg har med andre ord valgt at betragte forløbet omkring skifteretsledelsesseminaret som en sten på vejen, som jeg selv kom til at lægge.

Jeg må nødvendigvis forstå skrivelsen af 14. oktober 2011 fra direktør Adam Wolf således, at styrelsen i realiteten frafalder indholdet i skrivelsen af 23. september 2011 for så vidt angår omfanget af lovbruddet samt Domstolsstyrelsens rolle. Jeg kan selvfølgelig godt blive lidt indigneret over, at man løbende stiller mig spørgsmål omkring omfanget af tilsidesættelse af loven, som man kan få besvaret i egne rækker. Jeg har tidligere meddelt, at jeg ikke har konkret erindring om, hvilke embeder ud over Sø- og Handelsretten (Infomedia 5. juli 2010), der har tilsidesat Lov om hurtigere behandling af konkursboer. Efterfølgende har jeg uopfordret modtaget tilfældige oplysninger fra et par skifteretskollegaer, som fuldstændig bekræfter min underretning. Herudover kan jeg henvise til et konkret embede, jf. ovenfor. I overensstemmelse med styrelsens holdning til ikke at indhente erklæring fra Merete Schlüter, oplyser jeg selvfølgelig ikke her, hvilke embeder det måtte dreje sig om. Skulle styrelsen fortsat have den holdning, at jeg ved min henvendelse efter det foreliggende ikke har godtgjort et lovbrud samt styrelsens rolle gennem Bedste Praksis konsulenten, må jeg i det hele henvise til ordlyden af min underretning. Det er en alvorlig sag at foretage en sådan underretning og det sker selvfølgelig efter grundige overvejelser og på et sikkert grundlag. Jeg har sympati for, at man ikke finder anledning til at indhente erklæringer hos Bedste Praksis konsulent eller retspræsident Henrik Rothe. Det har ikke været et ønske fra min side, idet jeg ikke finder det relevant nærmere at gå ind i hvilke embeder, det drejer sig om. På den anden side fastholder jeg selvfølgelig min underretning, idet jeg jo foretager den for at dokumentere skifteretternes situation, som jeg udtrykte det den 1. september 2010.

Jeg kan i øvrigt henvise til, at der på møde i Domstolsstyrelsen den 26. februar 2008 i statistikgruppen for skiftesager med deltagelse af centerchef Klaus Rugaard var oplysninger fremme om de nye reglers betydning for ressourcerne, jf. mødereferat af 14. marts 2008, pkt. 3b, J.nr. 5601-00-2005-3.

Styrelsens henvisning til, at der ikke i loven er anført nærmere omkring tilrettelæggelsen af tilsynet, er uden betydning for lovbruddet og præsidenternes administrative beføjelser, idet skifterettens opgave er ganske enkel – om end ressourcekrævende. Det drejer sig om pligtmæssig judicial gennemgang af kuratorredegørelsen. Den skal foretages af jurist allerede af den grund, at redegørelsen er et led i den endelige judicielle fastsættelse af kurators salær. Domstolsstyrelsen har i opdateret udgave fra maj 2011 fra Bedste Praksis selv udtrykt det ganske enkelt. Der kan være arbejdsgange af relevans for den opgave, som Bedste Praksis skal varetage, men det har intet med kernen i lovbruddet at gøre. Der ligger selvfølgelig en arbejdsmæssig besparelse ved at anbefale en fremgangsmåde, der går ud på at følge nogle skifterettens praksis med blot at lægge kuratorredegørelsen på sagen, men det har selvfølgelig intet med lean at gøre, når Lov om hurtigere konkursbehandling netop gik ud på, at skifteretten skal gennemgå kuratorredegørelsen og ikke som i perioden fra 1996 til 2007 blot modtage den i kopi.

EMRK – Menneskerettighedskonventionens artikel 6:

Jeg tillader mig at henvise til Justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget, kap.3.2.2., hvor man med henvisning til Konkursrådets Betænkning 1484 tilslutter sig det synspunkt, at en skærpet tilsynsrolle vil være i god overensstemmelse med den udvikling, der er sket inden for den almindelige retspleje, jf. lov nr. 414 af 10. juni 1997 om Hurtigere behandling af civile sager m.v. på baggrund af Menneskerettighedsdomstolens domfældelse af Danmark den 8. februar 1986 i den såkaldte blødersag. Jeg kan naturligvis henvise til meget aktuel artikel i Ugeskrift for Retsvæsen 2011 B side 352, hvor adjungeret professor, tidligere landsdommer og nu videnspartner i Danmarks næststørste advokatfirma, Lars Lindencrone Petersen, analyserer forskelsbehandlingen i retsgrundlaget for sagsbehandling af civile sager og insolvensprocesretten. Der henvises bl.a. til, at lovgiver gennemførte tilsvarende regler med 10 års forsinkelse for konkursboernes behandling. Budskabet er sammenligneligt med mit budskab. Forskelsbehandlingen ophørte desværre ikke i 2007 ved Lov om hurtigere behandling af konkursboer, men fortsatte – specifikt i forhold til denne lov - i et ikke uvæsentligt omfang i næsten 4 år indtil den 12. april 2011, da Domstolsstyrelsen overfor embederne indskærpede de nye regler. Nu er de konkrete målelige skadesvirkninger forhåbentlig begrænset allerede fordi kuratorerne jo i vidt omfang af sig selv har taget lovgivers tilkendegivelse til efterretning, men det holder erfaringsmæssigt kun en vis tid. Uden at komme nærmere ind på det her kan jeg henvise til, at der kan spores et vist skred med hensyn til indholdet i kuratorredegørelserne. Underretningen er også væsentligt i relation til domstolens troværdighed i forhold til de opgaver, som lovgiver har pålagt, og som borgerne forventer bliver udført, jf. i øvrigt neden for om kuratorsalærer i almindelighed. Jeg skal bemærke, at Danmark så sent som den 26. marts 2009 blev dømt af Menneskerettighedsdomstolen i en sag om langsommelig sagsbehandling i et konkursbo. Jeg skal endvidere henvise til udfordringen med den nye ægtefælleskiftelov, som fra den 1. marts 2011 i det hele er henlagt til skifteretterne, jf. nedenfor.

BEDSTE PRAKSIS.

Man kunne få det indtryk, at jeg generelt er negativt stemt overfor Domstolsstyrelsens Bedste Praksis. Det er jeg ikke. Jeg har stor respekt for det arbejde, der udføres. Der bidrages med mange gode idéer med henblik på effektivisering af arbejdsgange. Jeg har stillet mig kritisk over for forslag, men det har været velbegrundet primært med henvisning til lovgivningsmæssige forhold samt hensynet til den judicielle uafhængighed. Jeg har som skifteretschef været åben over for besøg fra Bedste Praksis. Efter den 2. december 2009 (præsentationsbesøg) har jeg over for min præsident konkret stillet mig positiv overfor et egentligt Bedste Praksis besøg, men det ønskede han ikke. Beslutningen om Bedste Praksis projektet blev først truffet efter, at jeg havde forladt stillingen pr. 1. oktober 2010.

Jeg har selv gennem de sidste 10 år sammen med afdelingen løbende arbejdet med forbedring af arbejdsgange med henblik på effektivisering og hensigtsmæssigt ressourceanvendelse:

Eksempel 1: I 2002 anmodede jeg retskredsens bobehandlende advokater om ikke at fremsende anden information til skifteretten end den pligtmæssige eller særligt begrundede (enhver unødvendig modtagelse af post er forbundet med spild af ressource: fordeling af post - sagen frem – gennemlæsning af brev for at konstatere, at det blot er til almindelig orientering – sag på plads).

Eksempel 2: Et par år efter tog jeg fat om det problem, at skifteretterne modtog anmeldelser og henvendelser, som juridisk set skulle adresseres til bobehandlende advokater – disse anmeldelser blev afvist med henvisning til at sende dem til advokat (problemet var bl.a., at når vi først havde ladet skifteretten stå som modtager, hang vi også på fremtidige forespørgsler og evt. ansvar). Disse anmeldelser er nærmest ophørt, også i kraft af eksempel 3.

Eksempel 3: Det har været en tradition, at advokater og inkassokontorer kan rette telefonisk henvendelse til skifteretten om tvangsopløsningssager, konkursdekret m.v.(det er så nemt), jf. konkurslovens § 9. Jeg tog skridt til at henvise til skriftlig forespørgsel (telex), som ville kunne besvares rationelt og inden for 24 timer på sikkert grundlag. I øvrigt henviste jeg til selv at søge på Statstidende.dk. Disse ideer har jeg sammen med de to forannævnte eksempler gennem årene viderebragt til andre skifteretter. Domstolsstyrelsen har vedr. konkurslovens § 9 haft lejlighed til at tage stilling til denne fremgangsmåde (J.nr. 02.05.03.76.2003-2.10), hvor jeg kan henvise til direktør Bent Carlsens svarskrivelse af 30. januar 2004 til klageren, som ønskede principiel stillingtagen til spørgsmålet. Jeg henviser også til min redegørelse af 9. oktober 2003 til direktøren, hvor jeg nærmere redegør for fremgangsmåden med opfordring til at kommunikere videre til skifteretterne. Spørgsmålet var oppe at vende i Vestre Landsret, som i V.L. B-2285-03, jf. Ugeskrift for Retsvæsen 2004 side 647, hvor sagen afvistes med henvisning til, at spørgsmålet vedrører praktisk tilrettelæggelse af arbejdet i skifteretten. Jeg havde naturligvis fuld opbakning fra præsidenten.

ENS PRAKSIS

Et af hovedformålene med domstolsreformen er at opnå en større ensartethed i behandling af sagerne på baggrund af styrkelse af det juridisk-faglige miljø samt for så vidt angår arbejdsgange og effektiv ressourceudnyttelse på baggrund af Bedste Praksis. Domstolsstyrelsen har lejlighedsvis henledt opmærksomheden på, at der hen ad vejen uundgåeligt opstår situationer eller gråzoner, hvor de hensyn, som Bedste Praksis varetager, støder mod hensynet til den judicielle uafhængighed. Jeg vil redegøre for en problematik, som jeg betragter som et eksempel herpå:

DØDSBOSKIFTELOVENS § 31, STK. 2:

Bestemmelsen giver skifteretten mulighed for i privat skifte ved judicial afdørelse at udskyde afslutningsdagen (skæringsdagen) for et dødsbos aktiv, hvis der foreligger uafklarede forhold for det pågældende aktiv. Boet som sådan slutes, og når det uafklarede forhold er på plads, indgives der tillægsboopgørelse. Indtil finanskrisen satte ind i 2008 blev bestemmelsen sjældent taget i brug - i hvert fald i private skifter, som eksemplet her omhandler. Finanskrisen medførte, at der efter 2009 i et betydeligt antal private dødsboer er fremsat anmodning om udskydelse af skæringsdag for dødsboets faste ejendom(me). Skifteretterne var i starten imødekommende og gav en frist for salg af huset typisk på 3 til 6 måneder og i visse tilfælde yderligere i forventning om, at nedgangen i ejendomsmarkedet ville vende. Da man måtte se i øjnene, at det ikke lå lige for, skete der en opstramning af skifteretternes praksis, som var noget forskellig rundt omkring i landet. For Storkøbenhavns vedkommende var det vist nærmest udelukket at opnå nogen form for frist. Jeg havde i hvert fald en sag, hvor en erfaren dødsboadvokat fra området meget overrasket konstaterede, at det dødsbo, som han behandlede ved skifteretten i Aalborg, kunne opnå en frist på 3 måneder. Alternativet er enten dødsboets overgang til bobestyrerbehandling med en udgift for arvingerne i størrelsesordenen 10.000 kr. – 30.000 kr., hvis ikke boet i forvejen behandles af advokat, der er autoriseret bobestyrer, og som ville kunne udpeges som bobestyrer (regler før 1. juli 2011). Kan bobehandlende advokat udpeges som bobestyrer, er meromkostningerne mindre. En anden mulighed er, at arvingerne udtager huset inden for den normale boperiode på 1 år. Det er ikke altid muligt i praksis, og det har typisk negative konsekvenser, hvorfor arvingerne i vidt omfang i praksis er nødt til at vælge bobestyrerbehandling med omkostningsmæssige konsekvenser. En bobestyrer har som udgangspunkt en frist på 2 år regnet fra dødsdagen til at slutte boet. I løbet af 2010 strammede flere jysk-fynske skifteretter også op omkring praksis. I eftersommeren var 2010 det nok sådan, at der overvejende ikke blev givet nogen frist. Skifteretten i Aalborg fastholdt en praksis, hvorefter der konkret vurderet blev givet frist på 3 – 6 måneder og i enkelte tilfælde yderligere, hvis der var god begrundelse, jf. nedenfor. Praksis blev selvfølgelig drøftet på skifteretschefernes kvartårige erfamøder.

På skifteretsledelsesseminaret den 1. september 2010 blev praksis også drøftet i plenum. Det bekræftede udviklingen, hvorefter skifteretterne overvejende ikke mere gav frist, da ejendomsmarkedet nu havde stabiliseret sig med fortsat lave ejendomspriser. Et forsøg på at samles om fast praksis for afslag lykkedes ikke, bl.a. på grund af min tilkendegivelse om, at der i hver sag skulle foretages en konkret vurdering, og at der var tale om en judicial vurdering. Jeg tilkendegav klart, at jeg ikke kunne tilslutte mig en praksis, som på forhånd afskar muligheden for at opnå frist. Det er selvfølgelig i orden og ikke nødvendigvis i uoverensstemmelse med princippet om ikke at sætte skøn under en regel, at man i fagligt forum med Bedste Praksis som mødeleder forsøger at opnå fælles fodslag om en praksis. Når jeg fremdrager det her, er det på baggrund af, at jeg i flere sammenhænge har oplevet en utilfredshed med, at fristforlængelserne som følge af finanskrisen gav skifteretten merarbejde med tillægsboopgørelse m.v. uden at dette blev synligt i embedsregnskabet. Boets overgang til bobestyrerbehandling giver point i vægt, og man bliver derfor godskrevet for dette merarbejde og får dermed tildelt ressourcer i henhold til ressourcestyringsmodellen. Jeg blev i hvert fald i min tid som skifteretschef præsenteret for en kritik fra en sagsbehandler, fordi Aalborg havde en anden praksis, men jeg henholdt mig selvfølgelig til, at spørgsmålet om merarbejdet og vægtningsystemet er uvedkommende kriterium i forhold til afgørelsen af, om arvingerne har krav på frist. På dødsboskattekursus den 15.-16. oktober 2010 gav professor Jacob Graff Nielsen og sekretariatschef Martin Nyvang et helt anderledes bud på praksis baseret på mere nuancerede formulerede kriterier. I forlængelse af min fratræden som skifteretschef blev forslaget om en fast praksis på afslag på lige fod med øvrige skifteretter bragt op i herværende skifteret, men det slog ikke igennem, allerede fordi jeg klart meddelte min holdning som ovenfor beskrevet.

Problemstillingen må efterfølgende siges at være afklaret i to landsretsafgørelser, VLK af 16. november 2010 FM 2011.87 og ØLK af 17. marts 2011 FM 2011.83, hvor der efter konkret bedømmelse gives frist. Den ovenfor omtalte praksis med afslag uden nærmere at forholde sig til de konkrete omstændigheder har således ikke holdt til en nærmere prøvelse. Det nåede desværre at medføre en væsentlig omkostning for arvingerne i en mængde sager. Det er en ærlig sag, at man forsøger at opnå ens praksis, men jeg mener, at man bør være varsom med at lade sig lægge fast på en praksis, der i et eller andet omfang kan efterlade et indtryk af, at den har udspring i et hensyn til ressourcer. Uden at komme nærmere ind på genoptagelsesspørgsmålet, kan man vel ikke udelukke, at nogle arvinger kan have et synspunkt om uretmæssigt at have fået pådraget sig omkostninger på et grundlag, som der i sidste ende ikke holdt.

Jeg kan måske også udtrykke det på den måde, at jeg oplever det, som om, at Bedste Praksis har lænet sig godt ind over et judicielt anliggende.

Jeg tillader mig at redegøre for en problemstilling, som blev løst ved lovændring:

DØDSBOSKIFTELOVENS § 69, stk. 4:

Den 1. januar 1997 trådte dødsboskifteloven i kraft, hvorefter statskassen som noget nyt efter § 69, stk. 4, i insolvente boer, der behandles af bobestyrer, betaler boomkostninger, der ikke dækkes af boets midler. Efter § 71 betales forud for anden gæld – herunder boomkostninger - rimelige begravelsesudgifter. Det vil sige, at provenuet af dødsboets aktiver først og fremmest skal gå til betaling af bedemand, kiste m.v., gravsted og gravstedsvedligeholdelse, med et samlet beløb på op mod 50.000 kr. efter praksis. Hvis provenuet af aktiverne herefter ikke rækker helt eller delvist til betaling af bobestyrers salær samt øvrige boomkostninger, betaler statskassen underskuddet ved boets afslutning – skifteretten fastsætter bobestyrers salær. En mængde af de insolvente dødsboer har et aktiv i form af overbehæftet fast ejendom, der skal sælges på tvangsauktion eller ved tvangssalg i fri handel – ofte er det baggrunden for at tage boet under bobestyrerbehandling, idet det ellers kunne være blevet behandlet efter den enkle regel om boudlæg af aktiverne efter § 18 til dækning af begravelsesomkostninger. Hvis ejendommen sælges på tvangsauktion tilfalder der "boet" et rekvirentsaler. Det samme gælder det arbejdsvederlag (panthavervederlag), som en delvis dækket panthaver (formelt en del af købesummen), jf. § 59, skal betale bobestyrer ved tvangssalg i fri handel som kompensation for, at der ikke modtages et rekvirentsaler fra tvangsauktion. Det tilfalder i den forstand "boet", hvorefter skifteretten fastsætter bobestyrers samlede salær ved boets afslutning, det vil sige både for arbejdet med afhændelse af den faste ejendom og for det øvrige bobehandlingsarbejde. Før 1997 var det praksis, at skifteretten i de dødsboer, hvori der ikke var aktiver til at betale samtlige boomkostninger, udelukkende kunne tilbyde bobestyrer (skifterettens medhjælper) rekvirentsaleret/arbejdsvederlaget, som medhjælper modtog uden om boet svarende til a conto vederlag vel at mærke uden, at det skulle ind i boet og hjælpe til at dække begravelsesomkostningerne. De øvrige – frie - aktiver gik så til betaling af begravelsesomkostningerne. Medhjælper fik således ikke betaling for det øvrige almindelige bobehandlingsarbejde. Til gengæld fik han så tildelt boer som led i en mere eller mindre fast medhjælperordning. Han fik således dækket sig ind efter princippet om gynger og karruseller, bl.a på baggrund af de da gældende takstmæssige salærer.

Dødsboskiftelovens § 69, stk. 4 foranledigede en række skifteretter til at lade rekvirentsaleret/panthavervederlaget m.v. til at gå ind i selve opgørelsens aktivside uden på nogen måde at tage det ud som øremærket til betaling af bobestyrers arbejde med den faste ejendom. Synspunktet var, at beløbet var et aktiv på lige fod med andre aktiver, da det jo "gik ind i boet" og efter § 71 skal begravelsesudgifter dækkes forud med samtlige aktiver. Skifteretten i Aalborg har haft en anden praksis, hvorefter rekvirentsaleret/panthavervederlaget i opgørelsen i sidste ende blev taget ud, således at beløbet ikke går til dækning af begravelsesomkostningerne, men til delvis dækning af bobestyrers samlede salær. Betragtningen er, at beløbet ikke er et aktiv i dødsboet pr. dødsdagen, og at de efterladte i øvrigt heller ikke har nogen forventning om, at begravelsesomkostningerne ville blive finansieret helt eller delvis med et tvangsauktionssalær. Det er således udelukkende de "frie" aktiver, der går til betaling af begravelsesomkostninger. Følger man den først angivne praksis vil det i realiteten sige, at afdødes familie i de dødsboer, hvor der var overbehæftet fast ejendom, på den måde i vidt omfang af statskassen har fået betalt begravelsesomkostningerne med et beløb i typisk i størrelsesordenen 15.000 kr. – 25.000 kr. – svarende til det beløb, som statskassen ved boets slutning yderligere må betale til bobestyreren i medfør af § 69, stk. 4.

Problemstillingen er afklaret ved Lov om ændring af dødsboskifteloven med ikrafttræden 1. juli 2011, hvor § 71 er suppleret med en bestemmelse i overensstemmelse med den sidst anførte praksis.

Jeg var egentlig af den opfattelse, at de fleste skifteretter efterhånden fulgte den praksis, som skifteretten i Aalborg fra starten af lagde sig fast på, men det var ikke tilfældet. Nu kan man jo skrive meget om, hvad der er gældende ret, men det kom som lidt af en overraskelse, da det i Betænkning nr. 1519 om revision af dødsboskifteloven var anført, at den først angivne praksis var gældende ret. Selv om det var et historisk anliggende, kunne det imidlertid give anledning at rejse spørgsmålet om genoptagelse af en række dødsboer i de skifteretter, der som Aalborg ikke indirekte lod statskassen betale begravelsesomkostninger, med henblik på efterfølgende udbetaling af beløb til de efterladte. Jeg udarbejdede derfor et høringssvar af 20. august 2010, som gennem præsidenten blev sendt til Justitsministeriet, som fandt grundlag for i lovforslagets bemærkninger at omtale praksis som forskellig i retskredsene og ikke noget om, hvad der var gældende ret. Jeg kan oplyse, at en yderst kompetent underviser – insolvensretsekspert – på skifteretsledelsesseminaret den 2. september 2010 havde anledning til at komme ind på problematikken og vedkommende gav sin uforbeholdne støtte i fortolkningen af § 69, stk. 4 svarende til den praksis, som bl.a skifteretten i Aalborg har fulgt. Skal jeg gætte på, hvad opfattelsen har været i Justitsministeriet, er det, at man er enig i mit høringssvar.

Jeg fremhæver det i denne sammenhæng som det gode eksempel på, hvorledes man kan opnå ens praksis, når nu ikke det kan opnås efter drøftelse i fagligt forum. Det er så lidt ærgerligt, at der er gået så mange år, idet det har kostet statskassen millionbeløb ud over, at der beklageligvis har været tale om forskelsbehandling af de efterladte.

Tilsvarende har skifteretten i Aalborg sammen med nogle andre skifteretter sparet statskassen udgifter for måske tilsvarende beløb. Det kunne også være omvendt, idet det er værd at bemærke, at enhver skifteretsjurist har lagt sig fast på den fortolkning af dødsboskifteloven, som man nu mente var rigtig, fuldstændig uafhængig af, om statskassen blev pådraget omkostninger – uanset om det var af Domstolsstyrelsens budget eller Justitsministeriets budget.

RESSOURCESTYRINGSMODELLEN:

Direktør Adam Wolfs henvisning i svarskrivelsen af 14. oktober 2011 til ressourcestyringsmodellen som grundlag for tildeling af ressourcer til de enkelte retter giver mig anledning til nærmere at redegøre for en af flere bevæggrunde til min opfordring til åben drøftelse på Ledelsesforum med præsidenterne omkring skifteretternes situation og ikke udelukkende at henholde sig til den udsendte Info af 12. april 2011.

En forudsætning for ressourcestyringsmodellen er at opgaverne løses med en ensartet høj faglig kvalitet med effektiv tilrettelæggelse af arbejdet – den sidste del ved udbredelse gennem Bedste Praksis. Ressourcerne fordeles i høj grad ved indbyrdes sammenligning både mellem retterne og ved det enkelte embede kan ressourcefordelingen til den enkelte afdeling ske bl.a. på grundlag af en sammenligning med tilsvarende afdelinger ved andre embeder – det sker i hvert fald for skifteretten i Aalborg. Hvis der er væsentlig forskel på kvalitetskrav i den juridiske sagsbehandling, opstår der en konkurrenceforvridende situation i det omfang, forskellen er ressourcebetinget, forstået på den måde, at man ikke udfører lovpligtige opgaver eller ikke anvender forudsatte ressourcer på nogle opgaver med den virkning, at sagsbehandlingen ikke lever op til normen for kvalitetskrav, der i konkrete tilfælde kan betyde krænkelse af borgernes retssikkerhed og forventninger til den høje kvalitet i arbejdet, som er et varemærke for Danmarks Domstole. Jeg har eksemplificeret det ved lovbrud i relation til Lov om hurtigere behandling af konkursboer. På skifteretsseminaret kom der eksempler frem, som bestyrker tendensen til forringelse af den faglige kvalitet i skifteretternes arbejde. Jeg vil nedenfor uddybe eksemplerne og tilføje yderligere eksempler til dokumentation af mit budskab om forringelsen af det faglige niveau indenfor skifteretterne med negativ virkning i forhold til retssikkerheden. Forholdene omfatter ikke vel at mærke ikke serviceforringelser o.lign.

Jeg har fuld forståelse for, at den samlede bevilling, der gives til drift af Danmarks Domstole, ikke nødvendigvis rækker til, men så må man jo sige det – for eksempel ved at underrette Justitsministeriet og Folketinget om, at der ikke er ressourcer til at opfylde Lov om hurtigere behandling af konkursboer uden at det går ud over andre opgaver. Så kan Folketinget jo vurdere et forslag fra Danmarks Domstole om nedprioritering og eventuelt tage stilling til, om loven eventuelt midlertidigt skal sættes ud af kraft under hensyntagen til det ekstraordinært store antal konkurssager og tvangsopløsningssager som følge af finanskrisen. Jeg skal henvise til Folketingets udtrykkelige ønske om at blive hørt, hvis der opstår ressourcemæssige problemer, jf. min mail af 10. marts 2011. Det har man efter det foreliggende ikke gjort, men man har efter det foreliggende valgt at løse problemerne i henhold til min underretning. Man har sendt problemet videre ned i systemet og på den måde pålagt den enkelte skifteretsjurist ansvaret. Det er ikke i overensstemmelse med tidligere justitsminister Lars Barfoeds opfattelse, som han lader komme til udtryk i medierne i juni 2011, hvor han siger noget i retning af, at "ledelse er, at sige tingene som de er". Jeg kan også fuldt ud tilslutte mig professor Lars Bo Langsteds opfattelse, som han har ladet komme til udtryk i Jyllandsposten for nogle måneder siden, hvorefter det påhviler en topledelse at fastholde kvaliteten og melde ud, hvis der er mangel på ressourcer. Min anke går på, at man som løsning på ressourcemangel tilsidesætter lovpligtige opgaver, og at opgaverne udføres med en faglig kvalitet, der ikke svarer til det forudsatte, eller som det kommer til udtryk i målsætninger, årsberetninger m.v.. Det går stik imod et af hovedmålene med Domstolsreformen. Det har aldrig været hensigten, at manglende ressourcer skulle bevirke forringelse af den faglige kvalitet i arbejdet, der har negativ indflydelse på retssikkerheden. Det er heller ikke tilfældet for så vidt angår behandling af retssager, hvilket jeg vender tilbage til nedenfor. En dalende faglig kvalitet kommer ikke til udtryk i embedsregnskaberne, og det bliver derfor ikke synliggjort. Jeg har indledningsvis i min underretning til bestyrelsen i mail af 10. marts 2011 konkret henvist til to af Folketingets bevillinger, hvor der er en særlig forpligtigelse til at sikre ressourcer til konkurssagerne. Jeg har påvist et lovbrud og anført eksempler på sagsbehandling, som ikke opfylder kravene eller i hvert fald må betragtes som forringelse af den faglige kvalitet, hvilket jeg uddyber nedenfor. Det er efter min opfattelse et meget formelt synspunkt, når styrelsen henviser til, at præsidenterne fordeler embedets bevilling, når jeg konkret har påvist kritisable ressourcebetingede forhold, som efter min opfattelse må give anledning til generelt at sætte spørgsmål ved præsidenternes skøn for fordeling af embedets ressourcer. Det er meget muligt, at det vil kræve en holdningsændring hos præsidenterne, men den diskussion må man jo så tage. Jeg kan være mere konkret med eksempler, der understøtter min vurdering:

Eksempel 3:

Jeg kan konkret oplyse, at jeg som skifteretschef af min præsident i forbindelse med drøftelser af ressourcer til skifteretten blev henvist til at ændre tilgang til sagerne, idet han ikke kunne acceptere, at skifteretten i Aalborg foretager særlig sagsbehandling i forhold til andre skifteretsafdelinger. Det krav har jeg meddelt ikke at kunne opfylde med henvisning til, at der på afgørende punkter i mange skifteretter er tale om en praksis, der må betegnes som discountskifteret eller det, der ligger under ("kigge" boopgørelser igennem) samt i øvrigt tilsidesættelse af Lov om hurtigere behandling af konkursboer. Derfor har jeg tillige haft en individuel interesse som skifteretschef i at få problemstillingen bragt frem til drøftelse. Jeg har i foråret 2010 forgæves opfordret min præsident til at drøfte problemstillingen med præsidentkollegaerne og Domstolsstyrelsen med henblik på, at der blev rettet op på forholdene ved andre skifteretter, således at Domstolsstyrelsens fordeling skete på lige vilkår i overensstemmelse med ovenstående. Forskellen i tilgangen til sagerne vedblev således at bestå og min holdning til skifterettens opgaver betød derfor reelt, at bevillingerne til retten i Aalborg blev mindre, idet skifterettens produktivitet lå under gennemsnittet. Det har selvfølgelig haft en række negative konsekvenser.

DISCOUNT SKIFTERET

Jeg har flere steder i min henvendelse til bestyrelsen nævnt begrebet discount skifteret. Det vil jeg uddybe :

KURATORSALÆRER

Skifterettens fastsættelse af kurators salær er en judiciel afgørelse, som træffes i forbindelse med godkendelse (stadfæstelse) af boopgørelsen. Fastsættelsen af salæret sker efter konkurslovens § 239 efter en konkret bedømmelse på grundlag af boopgørelsen, redegørelserne afgivet i henhold til konkurslovens § 125 (Lov om hurtigere behandling af konkursboer, jf. min skrivelse af 7. juni 2011), samt et salærforslag, der skal indeholde oplysninger om den tid, der er medgået til udførelsen af de enkelte opgaver, som kurator har varetaget, og om, hvornår opgaverne er udført. Fastsættelsen sker ud fra en samlet vurdering af det udførte arbejde. Ved vurderingen skal der navnlig tages hensyn til arbejdets omfang og boets beskaffenhed, det med arbejdet forbundne ansvar og det under de givne omstændigheder opnåede resultat.

Salærfastsættelsen bygger på Folketingsbeslutning af 30. maj 1985, hvorefter regeringen blev opfordret til at fremsætte lovforslag om bl.a. fastsættelse af salæret til kuratorerne efter en konkret judiciel bedømmelse i det enkelte bo på grundlag af de kriterier, som er anført ovenfor og som er indholdet i konkurslovens § 239, jf. lov nr. 384 af 10. juni 1987 som ændret i 2007 ved Lov om hurtigere behandling af konkursboer. Indtil da blev salæret fastsat efter vejledende takster. Justitsministeriets udvalg nedsat den 30. april 1986 afgav Betænkning nr. 1086, hvor i det blev anført, at der af bl.a. ressourcemæssige grunde stadig i et vist omfang burde tages udgangspunkt i vejledende takster, men det blev afvist af Folketingets Retsudvalg under behandlingen af lovforslaget, Jf. FT 1986 – 87 tillæg B sp. 1735 ff.

Domstolsstyrelsens Bedste Praksis konsulent har den 2. december 2009 jf. min skrivelse af 30. marts 2011, med henvisning til flere embeders praksis anbefalet skifteretten i Aalborg blot at "kigge" kurators boopgørelse igennem i forbindelse med stadfæstelse af boopgørelsen. Det opfylder ikke kravet til den gennemgang, der forudsættes i konkursloven. Der kræves en judiciel afgørelse, der bygger på sædvanlig juridisk sagsbehandling, der ud fra et af hovedmålene med domstolsreformen om faglig styrkelse ikke skal svækkes af ressourcemæssige årsager. Kreditorerne forudsætter med rette, at skifteretten ved fastsættelse af kuratorsalæret har foretaget sædvanlig kritisk gennemgang af grundlaget, hvilket ikke sker ved blot at "kigge igennem". Jeg vil ikke her nærmere gå ind i kravene til gennemgang af boopgørelsen i forhold til begrebet "kigge igennem", men det efterlader ingen tvivl om, at der er tale om en væsentlig kvalitetsforringelse. Man kan også sige, at det ligger klart uden for Bedste Praksis' s opgaver at beskæftige sig med intensiteten af den judicielle gennemgang af kurators boopgørelse og indirekte fastsættelse af kuratorsalæret.

Opfattelsen af kvalitetsforringelsen bestyrkes af den oplevelse af kuratorsalærene, der er kommet til udtryk i medierne, senest i Jyllandsposten i midten af januar 2012, hvor der - på ny - sættes fokus på kuratorsalærene. Der er alvorlige tegn på, at den kontrol med kuratorsalærene, som politikerne ved flere lejligheder har strammet op omkring, er svigtet. Selv advokater ytrer sig nu om, at der er tale om svigtende kontrol og der anvendes udtrykket "tag selv bord". Det er en situation, der har baggrund i ressourcemæssig prioritering fra præsidenternes side sammenholdt med, at skifteretsjuristerne oplever et sagspres, hvor man ikke magter at fastholde den judicielle integritet ved helt konkret først at slutte sagen, når man har udført opgaven som forudsat. Det er præsidenternes opgave som ansvarlig tilsyn overfor skifterettens at sikre udførelsen af opgaven uanset ressourcer. Så må ressourcebetingede problemer give sig udslag i f. eks. længere berømmelsestider, forringet service m.v. rimeligt fordelt på rettens forskellige sagsområder og prioriteret under hensyntagen til borgernes forhold.

Ud over, at der kan være tale om tillidssvigt i forhold til kreditorerne og til dels også personlige konkursramte skyldnere, har det i debatten i Jyllandsposten i januar 2012 haft den meget uheldige konsekvens, at problematikken er blandet sammen med et forslag fra Sø - og Handelsrettens præsident om at samle al konkursbehandling i København. På baggrund af nogle af de synspunkter, der er fremme i Jyllandsposten kunne man tro, at Sø - og Handelsretten skulle være garant for forbedring af kontrol med kuratorsalærene. Den svigtende kontrol har intet med størrelsen af skifteretterne at gøre. Det handler om ledelse - evnen til at bevare integriteten. Præsidenterne for enkelte skifteret har tilsynsforpligtelsen og det overordnede ansvar i relation til sikring af, at skifteretsjuristerne fastsætter kuratorsalæret i henhold til konkursloven som indledningsvis beskrevet.

Som det fremgår af artikelserien (16. januar 2012) i Jyllandsposten har kuratorsalærene aktuelt Folketingets Retsudvalgs bevågenhed, idet et stort flertal, herunder regeringspartiernes ordførere, ønsker samråd med justitsminister Morten Bødskov om spørgsmålet, idet de har påpeget, at der er behov for mere viden om salærene og kræver fokus på området. Justitsministeren (JP 17. januar 2012) afviser, at der er grund til at sætte fokus på kuratorsalærene. Han henviser til den undersøgelse, der indgik i Konkursrådets Betænkning 1484 om hurtigere behandling af konkursboer. Han henviser til den enige Folketings beslutning om ændring af konkursloven, og han kan ikke umiddelbart se, at der skulle være nogen grund til at tro, at en ny undersøgelse på nuværende tidspunkt ville føre til andre konklusioner end dem, man nåede frem til dengang. Retsordførerne fra Venstre og Dansk Folkeparti er meget konkrete i udmeldingerne, fra den sidste er kravet bl.a. fokus på, om skifteretternes arbejdsopgaver bør revideres, så de kan følges tættere.

Det må forekomme åbenbart, at justitsministeren og dermed Justitsministeriet er i vildfarelse omkring skifteretternes situation.

Jeg kan endvidere konkret henvise til, at embeder (bl.a. skifteretten i Århus) lader kontorfunktionærer godkende kurators boopgørelse og derved fastsætter kuratorsalæret. Med al respekt for kontorfunktionærgruppens øvrige kompetencer er der i afgørende grad tale om tilsidesættelse af kreditorernes retssikkerhed. Der er ingen tvivl om, at det ud fra en lønsumsbetragtning er en fordel, ligesom man kan have formodning for mindre arbejdstidsforbrug, da en række forhold ofte slet ikke registreres som problem eller spørgsmål, der skal belyses nærmere, især hvis man som i flere skifteretter blot "kigger boopgørelsen igennem". Der kan endog være tale om, at der overses ansvarspådragende forhold og salærnedsættende forhold. Jeg kan huske, at en kollega i anden sammenhæng under drøftelse af lignende forhold udtalte, at "det man ikke ser, ved man ikke noget om" – og så er alt jo godt !! Jeg vil ikke her give en nærmere analyse af problemstillingen, idet det må høre hjemme i specifikt fagligt indlæg. Det gavner uden tvivl produktivitetstallet og dermed tildelingen af ressourcer fra Domstolsstyrelsen i positiv retning. Kvaliteten i arbejdet bliver ikke målt. Der er i relation til ressourcestyringsmodellen tale om en konkurrenceforvridende tilstand, som ikke er beskyttelsesværdig. Jeg er både som skifteretschef og senere som menig sagsbehandler i forskellige sammenhænge blevet stillet overfor det faktum, at skifteretten i Aalborg anvender flere juristressourcer til behandling af insolvenssager end skifteretten i Aarhus. Det er der grunde til.

Ud over det forhold, at man tilsidesætter kreditorernes retssikkerhed, er der et helt andet problem af mere formel karakter ved den ovenfor angivne praksis, men dog ikke af mindre betydning: Kontorfunktionærer stadfæster kurators boopgørelse og fastsætter kurators salær i henhold til bemyndigelse meddelt af præsidenten i henhold til retsplejelovens § 19, stk. 3. Der er efter min opfattelse ikke hjemmel hertil, idet det klart er forudsat i konkurslovens § 239, at det er en jurist, der stadfæster boopgørelsen og fastsætter kuratorsalæret som en judiciel afgørelse. Der foreligger som sådan ikke en tvist i sagsbehandlingen, men der er i realiteten tale om, at kreditorerne – og en konkursramt personlig skyldner - med baggrund i konkurslovens § 239 klart forudsætter, at godkendelse af boopgørelse og fastsættelse af kurators salær sker ved en judiciel gennemgang af materialet og med beslutning truffet af jurist. Det er en retshandling, der vedrører fordelingen af værdierne i konkursboet på linje med retsvirkningerne af en dom. Hvis kreditorerne er opmærksom på, at det ikke er en jurist, der fastsætter kurators salær, ville de formentlig rutinemæssigt rejse en formel indsigelse for at bringe det op som egentlig tvistsag, som en kontorfunktionær ikke må tage stilling til. Der er derfor tale om en ugyldig fastsættelse af kuratorsalæret og stadfættelse af boopgørelsen. Man kan nok ikke betragte det som en nullitet, men man må nødvendigvis rejse spørgsmål om genoptagelse af en mængde konkursboer med henblik på judiciel fastsættelse af kuratorsalæret og stadfættelse af boopgørelse efter gennemgang som forudsat i konkursloven.

TVANGSOPLØSNING AF SELSKABER.

Den 1. september 2010 kom der en række forhold frem, der bestyrkede skifteretternes situation, som jeg beskrev den. Bl.a. henviste en kollega til, at man i den pågældende skifteret var gået over til, at lade en erfaren kontorfunktionær tvangsopløse selskaber i henhold til en analogi af konkurslovens § 143 på grund af manglende ressourcer på juristsiden. Jeg skal ikke her komme nærmere ind på grundlaget for at opløse et selskab, men det har karakter af en retsbeslutning på linje med et konkursdekret efter vurdering af en række juridiske forhold. Allerede derved er der et formelt problem i lighed med ovenstående, jf. retsplejelovens § 19, stk. 3.

Ud over det formelle spørgsmål er der helt afgørende retssikkerhedsmæssige problemer i relation til den forudsætning i selskabsloven og konkursloven om, at selskabets forhold skal undergives juridisk vurdering, inden det lukkes uden konkursdekret. Det gælder specielt spørgsmålet om omstødelige dispositioner, som kan være særdeles vanskeligt stof. Det gælder også for den fremmødte direktør. På den anden side er det uhyre nemt at overse, når man ikke har tilstrækkelig faglig baggrund.

Tilsvarende fremdrog jeg et eksempel på en skifteret, der sendte blanket ud selskabets ledelse til afkrydsning endog uden felt vedrørende omstødelige forhold. Det var ud fra en betragtning om, at det måtte være kreditorernes problem eller risiko, hvis der var omstødelige forhold. Den praksis må efter min mening kræve en ændring af konkursloven eller selskabsloven, idet det klart er i strid med forudsætningerne for analog anvendelse af konkurslovens § 143 om opløsning af selskabet uden konkursbehandling.

Professor Erik Werlauff afholdt den 24. marts 2011 foredrag om den nye selskabslov, hvor han påpegede behovet for skifteretternes skærpede interesse for nogle kapitalforhold m.v i relation til omstødelige dispositioner under behandlingen af tvangsopløsningssager. Det fik en skifteretsjurist anledning til at bemærke, at det jo var kreditorernes risiko vedrørende omstødelige forhold - underforstået, at det som sådan ikke vedrørte skifterettens ansvar at få afdækket eller undersøgt nærmere omkring de forhold. Nu svarede foredragsholderen ikke på den bemærkning, men jeg anede en vis overraskelse i synspunktet, men man kan jo spørge ham, hvis han har erindring om det.

En skifteretschef oplyste den 1. september 2010, at vedkommende på grund af sagspresset og manglende ressourcer i videre omfang end ellers føler sig presset til at udpege likvidator som modstykke til at holde et nyt møde eller foretage andre undersøgelser, som ellers med en vis sandsynlighed ville føre til en umiddelbar opløsning af selskabet efter konkurslovens § 143 analogt uden likvidatorudpegning og evt. efterfølgende konkursbehandling (en udgift på 10.000 – 30.000 kr., som i langt de fleste tilfælde betales af statskassen). Flere kollegaer gav udtryk for det samme. En skifteretschef spurgte centerchef Klaus Rugaard, om der var samlet overblik over disse omkostninger eller om nogen evaluerede værdien heraf. Det ligger uden for embedets budget og jeg forstår det således, at det også ligger uden for Domstolsstyrelsens budget, da der er tale om en såkaldt fri konto, da den vedrører udbetaling af beløb truffet som juridisk afgørelse, hvilket jeg i øvrigt påpegede, da jeg anførte, at kontoen ikke havde det angivne formål at afhjælpe manglende ressourcer, men at beskytte vores judicielle uafhængighed. Konklusionen var, at man ikke skulle forholde sig til problematikken. Klaus Rugaard udtrykte det således, at "det måtte man fra lovgivers side have bestemt". Det mener jeg er en forhastet konklusion. Jeg er ikke sikker på, at hverken Justitsministeriet eller Finansministeriet er enig i den konklusion. Problematikken er både relevant og aktuel, når man ser på den budgetanalyse, som Finansministeriet i samarbejde med Justitsministeriet og Domstolsstyrelsen igangsatte i foråret 2011 med henblik på efterårets forhandlinger om domstolenes økonomi de næste fire år.

Det gavner også statistikken for sagsbehandlingstid, da konkursboerne slutes uden midler inden for kort tid.

Ovenstående skal ses i sammenhæng med det forhold, at flere skifteretter føler sig tvunget til at følge fremgangsmåden af hensyn til ressourcefordelingsmodellen. Ud over midlertidigt at kunne slippe sagen til advokatens behandling, bliver det også godskrevet på embedsregnskabet – både med likvidationssag og evt. konkurssag -, således at der gives yderligere ressourcer året efter. Alt i alt med en betydelig merudgift for statskassen set i forhold til det mindre merarbejde, der skulle udføres for at lukke sagen, som man normalt ville gøre. Samlet set er der i øvrigt ikke tale om mindre arbejde, da man jo har et vist arbejde med likvidationssag og evt. konkurssag,

Jeg kan oplyse, at skifteretter af samme grund som ovenfor anført – det vil sige af ressourcemæssige årsager - er gået væk fra en langvarig praksis i de pågældende skifteretter, hvorefter en likvidator i stedet for at indgive redegørelse som grundlag for at lukke selskabet uden konkursdekret og derved opløse selskabet i medfør af konkurslovens § 143, er gået over til at lade kurator indgive konkursbegæring for derved at opnå point i embedsregnskabet. Det er selvfølgelig problematisk, allerede fordi selv en kortere konkursbehandling medfører udgifter for statskassen. Igen må det anføres, at der faktisk vil være tale om merarbejde for skifteretten ud over det økonomiske aspekt for statskassen. Det er ikke en praksis, som jeg har kunnet tilslutte mig, men den er relevant i anden sammenhæng, se andet sted.

Jeg er bekendt med, at en skifteret har truffet en beslutning om at supplere en slutkode med fiktivt afsagt konkursdekret i en situation, hvor likvidationssagen lukkes analogt efter konkurslovens § 143, som modsvar til den ovenfor anførte udvikling af praksis ved andre skifteretter.

Jeg synes, at den anførte praksis må give Domstolsstyrelsen anledning til at forholde sig til det bagvedliggende ressourcemæssige problem, jf. ovenfor, hvis man skal anvende embedsregnskaberne på hensigtsmæssig måde.

GÆLDSSANERINGSSAGER

TELEFONMØDER:

I lighed med tendensen inden for behandling af civile sager har telefonmøder på anbefaling af Bedste Praksis vundet indpas i skifteretternes behandling af gældssaneringsager ved indledningsmødet. Det opleves i vidt omfang som arbejdsbesparende, ligesom brugerne i øvrigt ud fra en umiddelbar betragtning kan have glæde af det. Disse positive forhold gør sig især gældende ved sekretariatets arbejde med omberammelser og for brugerne det forhold, at ansøgerne ikke nødvendigvis skal køre langt for at deltage i et møde af 20 til 40 minutters varighed.

En gældssaneringsag behandles i to faser (udover en berammelsesdel samt spørgsmålet om de nødvendige papirer er medsendt). I den første del tager skifteretten stilling til, om der er rimelig udsigt til gældssanering, jf. konkurslovens § 197. Hvis det er tilfældet, indledes gældssaneringsagen, jf. konkurslovens § 206. I den anden del antager skifteretten en advokat som skifterettens medhjælper, som oplyser sagen nærmere og laver udkast til gældssaneringsforslag, som så bliver forelagt ansøger, skifteretten og kreditorerne. Forslaget bliver stadfæstet, hvis det opfylder betingelserne, og ansøgeren har opnået gældssanering, jf. § 216.

Den første del af sagen er baseret på en forhåndsvurdering af, om de materielle betingelser i § 197 for gældssanering er opfyldt. Efter den bestemmelse er det formelle udgangspunkt i stk. 1, at man har retskrav på gældssanering, hvis man er håbløs forgældet og hvis en gældssanering vil føre til varig forbedring af ansøgerens økonomiske forhold. Disse to betingelser opfylder de fleste ansøgere. I praksis er skifterettens opgave en vurdering af, om der i

ansøgerens forhold er noget, der taler imod gældssanering i forhold til den række af kriterier, der er angivet i stk. 2. Hvis et eller flere af disse kriterier er til stede, udelukker det gældssanering. Det er værd at bemærke, at det "i almindelighed" udelukker gældssanering, det vil sige, at der er indbygget et væsentlighedskriterium. Der er tale om en samlet juridisk vurdering af ansøgerens økonomiske og sociale forhold, som kan være ganske vanskelig at foretage.

Til stillingtagen til, om der er grundlag for at indlede gældssanerings sag, indkalder skifteretten i medfør af konkurslovens § 204 ansøgeren til møde, hvor skifteretten "afkræver skyldneren nærmere oplysninger om skyldnerens og skyldnerens husstands forhold samt andre oplysninger af betydning for afgørelsen af, om gældssanering skal indledes".

Dette møde er i en række skifteretter - herunder Aalborg fra eftersommeren 2011 – i vidt omfang erstattet af telefonisk møde af ressourcebesparende hensyn.

For mange jurister opleves det også som arbejdsbesparende, fordi man er hurtigere til at afvikle telefonmødet. For nogle erfarne jurister, herunder jeg selv, opleves det ikke som arbejdsbesparende, fordi opnåelse af nuanceret forklaring fra ansøgeren omkring økonomiske og sociale forhold simpelthen kræver særlig omhu i forhold til den situation, man har, når ansøgeren sidder overfor i mødet. Jeg er af den opfattelse, at baggrunden for, at det af nogle jurister opleves som arbejdsbesparende er, at man reelt forsømmer at komme omkring alle relevante forhold med den fornødne omhu. Man mister også muligheden for at opfange relevante forhold, der kun kommer frem på baggrund af udtryk, der ikke registreres i telefon. Der er nu engang et formål med at afholde møde. Der kommer altid ting frem, som ikke kommer frem ved et telefonmøde. Gældssaneringsansøgere udgør et bredt spektrum af brugere. Nogle har meget dårligt ved at udtrykke sig, idet de ikke blot er økonomisk ressourcevage, men også socialt ressourcevage, især i en situation, hvor de skal udtrykke sig telefonisk både om økonomiske og personlige forhold overfor en offentlig myndighed. En række ansøgere er førtidspensionister herunder en ikke uvæsentlig andel på baggrund af psykiske forhold og i en del tilfælde skizofreni. Sidstnævnte gruppe har ofte stiftet gæld inden for de seneste år netop på baggrund af sygdommen, hvilket for eksempel er helt afgørende at få frem, da det ellers "i almindelighed" vil udelukke gældssanering. Man kan have god grund til at befrygte, at sådanne forhold ikke altid kommer frem. Ved personligt fremmøde opnår man som juridisk sagsbehandler en helt anden fornemmelse for ansøgerens situation og sikrer, at alle relevante forhold afdækkes. En anden kategori kan have nemmere ved at forklare sig i telefonen, måske for nemt ved at komme for nemt om ved nogle kritiske forhold, som juristen ikke umiddelbart kan have mulighed for at gennemskue. Det giver en forskelsbehandling af ansøgerne. Uden her at analysere det nærmere, er det min vurdering, at begrebet "i almindelighed" i § 197, stk. 2. risikerer at få en mere tilbagetrukket rolle end tilsigtet, idet det ofte vedrører socialt betonedede forhold, som ikke umiddelbart kommer frem telefonisk. Man kan simpelthen komme til at afvise ansøgere på ufuldstændigt grundlag eller man kan indlede gældssanerings sag og måske i sidste ende give gældssanering uden at betingelserne reelt er opfyldt. Der kan også være tale om sager, som standses efter at skifterettens medhjælper er fremkommet med oplysninger, der hindrer gældssanering, og som i et retsmøde ville være kommet frem – det er så en unødigt udgift for statskassen, ligesom skifteretten i sidste ende alligevel får arbejde med gennemgang af sag og afslutning.

Der er generelt tale om en svækkelse af retssikkerheden.

Gennemgår man lovforarbejderne til gældssaneringsreglerne om formålet med mødet med ansøger og retsplejelovens regler om telefonmøder, rejser der sig en række spørgsmål om hjemmel til telefonmøder. Konkurslovens regler om gældssanering er en social beskyttelseslov, som lægger meget vægt på, at sagen oplyses ved personligt fremmøde i skifteretten, således at ansøgerens og husstandens forhold bliver oplyst på forsvarligt grundlag. Dette støttes også af ordlyden i konkursloven.

Vestre Landsret har da også den 20. december 2011 i V.L.B-2560-11 afgjort, at telefonmødet ikke kan erstatte det retsmøde, som ansøgeren skal indkaldes til i medfør af konkurslovens § 204.

STUDENTERMEDHJÆLP

En skifteret (Hjørring) lader studentermedhjælper afholde mødet i henhold til konkurslovens § 204 og lader studentermedhjælperen træffe afgørelse om indledning, hvis studentermedhjælperen vurderer, at betingelsen er opfyldt.

Det er set ud fra et ressourcemæssigt hensyn en fornuftig disposition, men opfylder næppe kravet til, at der skal være tale om en judicial beslutning med forudsætning om, at sagen behandles af jurist. Beslutning om indledning af gældssanering har retsvirkninger i forhold til kreditorerne – stop for individualforfølgning – ligesom det holder liv i en fristdag, jf. konkurslovens § 1. Det skaber forventning om sædvanlig juridisk vurdering. Det giver grundlag for forskelsbehandling i forhold til spørgsmål, om der er hindring for gældssanering. Jeg er ikke klar over, om studentermedhjælperen overfor ansøger tilkendegiver, om betingelserne ikke er opfyldt med henblik på tilbagekaldelse af sagen. Det vil i givet fald være betænkeligt.

Der er generelt tale om en svækkelse af retssikkerheden.

Behandlingen sker i henhold til retspræsidentens bemyndigelse i henhold til retsplejelovens § 19, stk. 3. Som ovenfor vedrørende kuratorsalærer, må der stilles spørgsmål om grundlaget herfor.

VEJLEDNING OM GÆLDSSANERING

I forbindelse med personlig konkurs og i en række tilfælde også ved selskabers konkurs (ejere som kautionister) har skyldnere som mulighed for at opnå gældssanering efter konkurslovens kapitel 29 i forbindelse med afslutning af konkursboet. Der gælder en frist for indgivelse af ansøgning, jf. konkurslovens § 231. Det er afgørende, at skyldneren modtager fyldestgørende vejledning herom, hvilket der typisk er anledning til i mødet, hvor konkursdekretet er afsagt. Det er også vigtigt at vejlede skyldneren om gældssanering efter de almindelige regler i kapitel 25.

En skifteret undlader af ressourcemæssige grunde at give vejledning og overlader det til kurator. Man kan diskutere rigtigheden ved den fremgangsmåde i og med at kurator repræsenterer kreditorerne. I hvert fald kræver det skærpet opmærksomhed senere ved boets afslutning for at påse, om nu kurator virkelig har rådgivet herom. Det er ressourcekrævende, hvilket i denne sammenhæng ikke er det væsentligste. Det er nemlig risikoen for, at vejledningen ikke gives, og at den måske ikke gives på fyldestgørende måde. Konkret har jeg indledt gældssanering på baggrund af undtagelsesbestemmelsen i stk. 4; i en sag, der udspringer i den pågældende skifteret, idet der ikke var givet vejledning af hverken skifteretten eller kurator. Det er ikke særligt hensigtsmæssigt ud fra et hensyn til formålet med ændringerne fra 2005 i reglerne om gældssanering i konkurs og Lov om hurtigere behandling af konkursboer, hvor man betonede vigtigheden af hurtigere sagsbehandling bl.a. af hensyn til at konkursramte skyldnere hurtigere kunne opnå gældssanering..

DØDSBOER

Jeg har fortrinsvis berørt forskellige problemstillinger inden for insolvenssagerne. Billedet går igen i behandlingen af dødsboer. Jeg vil indskrænke mig til kort at anføre eksempler:

PRIVATSKIFTEDE BOER

Kontorfunktionærerne er kommet fra Domstolsstyrelsens kurser med beskeden "hvis Skat godkender boopgørelsen, godkender vi også". Det skal forstås således, at man ikke skal gå nærmere ned i boopgørelsen. Derved fritager man skifteretten for den sædvanlige fiskale kontrol i henhold til f.eks. boafgiftslovens § 5 (arveafkald) og 13 (aktiver/passiver) samt arvelovens § 93 om dødsgaver m.v., hvilket ikke er forudsat af lovgiver. Jeg bemærker, at problematikken ikke vedrører bilagskontrol, som i vidt omfang er afskaffet.

Jeg kan henvise til en række trykte afgørelser fra skifteretten i Aalborg, som med stor sandsynlighed ikke ville have set dagens lys, hvis man fulgte princippet "hvis Skat godkender, godkender vi også":

- U.2009.1024 H
- TFA 2010.337/2
- TFA 2004. 476
- TFA 2004. 67

BOBESTYRERBOER

Man kan godt befrygte, at tendensen til "at kigge igennem" også i et eller andet omfang breder sig eller har bredt sig til boopgørelserne i bobestyrerboer. Jeg har hørt forslag om, at kontorfunktionærer skulle gennemgå disse boopgørelser. Med henvisning til ovennævnte om kuratorsalær kan jeg med henvisning til dødsboskiftelovens regler om skifterettens stillingtagen til, om der er grundlag for nedsættelse af bobestyrers salær henvise til, at der vil være tale om en praksis med tvivlsom hjemmel ud over, at der er tale om kvalitetsforringelse.

Såfremt man ikke foretager en juridisk gennemgang, vil man i en række boer overse tilsidesættelse af arvingers rettigheder i relation til fordeling af arven. Der kan også være tale om erstatningsansvar, Jeg kan eksempelvis henvise til U 2008. 1324 V, hvor en almennyttig fond til støtte for døve og blinde i kraft af skifterettens gennemgang af boopgørelsen fik rejst og gennemført et erstatningskrav på 1.250.000 kr. som følge af ansvarspådragende fejl af den advokat, der konciperede testamentet, der var grundlag for arvefordelingen. Hvis boopgørelsen bare var "kigget igennem" var forholdet formentlig ikke kommet frem.

Jeg kan endvidere dokumentere åbenbart fejlagtige fordelinger af arv, som har bevirket hjemvisning til bobestyrerbehandling til vejledning af arvingerne om retsstillingen med henblik på anlæg af domssag eller ændring i boopgørelsens fordeling af arven.

NY ÆGTEFÆLLESKIFTELOV.

Den 1. marts 2012 træder den nye ægtefælleskifte lov i kraft. Skifteretten bliver udover de traditionelle sager om begæring om offentligt skifte af fællesboer også forum for en række sager, som indtil nu har været behandlet i retssagsafdelingerne og fogedretten. Herudover skal skifteretten tage stilling til spørgsmålet om fri proces i en del af sagerne. Det vil på afgørende måde belaste skifteretterne ressourcemæssigt. Jeg kan i det hele taget henvise til lovens forarbejder med høringssvar.

På baggrund af forløbet omkring Lov om hurtigere behandling af konkursboer og skifteretternes ressourcemæssige situation efter retskredsreformen og konkursbølgen må der være konkret anledning til at sikre, at skifteretterne får tildelt ressourcer som forudsat. Jeg tillader mig at henvise til, at justitsminister Lars Barfoed ved lovens vedtagelse i pressemeldelse fremhævede lovens formål, hvorefter de berørte parter skulle opleve et mere effektivt forløb af bodelingssagen.

Jeg skal tillade mig at henvise til Vestre Landsrets afgørelse refereret i U 2010 1008 V (TFA 2010.259), hvor man statuerede overtrædelse af EMRK artikel 6, stk. 1.

KVALITETSPROJEKTER

Danmarks Domstole har i 2011 afsluttet og evalueret et kvalitetsprojekt for civil- og straffesagsbehandling helt i overensstemmelse med målsætningerne for domstolsreformen og de gentagne budskaber fra 2008 om, at vi ovenpå indkøringsfasen i 2007 af retskredsreformen nu skulle fokusere på den kvalitet og retssikkerhed, som er varemærket for domstolene. Det er prisværdigt. Det opleves også i dagligdagen, hvor der er fokus på gode og rimelige betingelser for retssagsbehandling – også for uddannelsesfuldmægtige. Tilsvarende projekter efterlyses for skiftesagerne, hvor fokus gennemgående har haft udspring i det i øvrigt anerkendelsesværdige formål med effektivisering af arbejdsgange m.v., men ikke på retssikkerhed og faglig kvalitet, som grundsten for Danmarks Domstole.

Resultaterne for retssagsbehandlingen er heller ikke udeblevet. Således kan direktør Adam Wolf og dommerforeningens formand, landsdommer Mikael Sjøberg i Berlingske for nylig afvise kritik fra advokaterne om lange sagsbehandlingstider med henvisning til, at de primært beror på advokaternes forhold.

Laver man det tankeeksperiment, at direktør Adam Wolf skulle skrive samme forsvarskronik med dommerfuldmægtigforeningens formand omkring skifteretternes situation, ville den ikke kunne have samme indhold. Dertil vil en kritik fra advokaterne have alt for meget substans, se straks nedenfor.

ADVOKATERS OPLEVELSE AF SKIFTERETTERNES SITUATION

Jeg vil ikke her referere de seneste 3 – 4 års erfaring med advokaternes oplevelse af skifteretternes generelle situation. Jeg skal selvfølgelig også være varsom med at fremdrage udsagn i det omfang, de kommer fra advokater, der overvejende har mest kontakt til skifteretterne og ikke så meget med f.eks. den civile sagsbehandling – ikke fordi jeg betvivler deres vurdering, men fordi udsagnene kan blive mødt med et ensidigt grundlag for

vurderingen. Derfor vil jeg nøjes med at referere den tidligere formand for Advokatrådet, Sys Rovsing, der den 1. november 2011 afholdt kursus i den nye ægtefælleskiftelov, og overfor ca. 35 advokater og et par jurister fra skifteretten i forum påpegede vigtigheden af, at skifteretsjuristerne sikrede at få tilstrækkelige ressourcer til behandling af de nye sager. Samtidig henviste hun til, at der efter hendes opfattelse var flere skifteretter, der generelt ikke har tilstrækkelige ressourcer. Sys Rovsing henviste endvidere til en konkret skifteret, hvor advokaterne af den grund vælger andet værneting.

Med venlig hilsen

Hans Mosbæk
retsassessor